

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šte. se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Neprankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik kopsorcijski lista „Edinost“. - Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šte. 20.

Poštno-hranilnični račun šte. 841-652. TELFFON št. 11-57

BRZOJAVNE VESTI.

Ogrsko-hrvatski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 17. Med došlimi vlogami se nahaja šest peticij za splošno, enako in tajno volilno pravico in proti obrambnim predlogom. — Nato je sledilo poimensko glasovanje o vprašanju odkazanja peticij odsekom, odloženo na danes. Po štirih poimenskih glasovanjih je bila razprava prekinjena. — Prihodnja seja jutri.

Papežu se zdravje vedno boljša.

RIM 17. Papežu se zdravje stalno boljša. Sv. Oče je vsprejel danes zdravnika in svoji sestri, s katerima se je dlje časa razgovarjal. —

Poneverjenje pri „Matici Srpski“.

NOVI SAD 17. S prisvojenim denarjem si je Manojlović zgradil v Novem Sadu dvomadropsno hišo in si kupil posestvo 300 oravov zemljišča. — Manojlovićev sokrivec Marković si je za poneverjenih 27.000 K kupil blizu Niša v Srbiji gozd. On se sedaj nahaja na dopustu in biva na svojem posestvu v Srbiji. Novosadsko redarstvo je že zahtevalo od niškega redarstva, da ga aretirajo in odpošlje v Novi Sad.

NOVI SAD 17. Knjigovodja Marković, ki je z blagajnikom Manojlovićem poneveril pol milijona kron „Maticе Srpske“, je bil v Srbiji aretiran. Društveni sluga po imenu Janković, ki ima 60 K mesečne plače, a si je pri tem nabral 100.000 K premoženja, je bil tudi aretiran. Manojlovićev zastopnik je izjavil, da trpi Manojlović na omehčanju možganov.

NOVI SAD 17. Blagajnik „Maticе Srpske“ Lazar Manojlović je na policiji priznal, da je skozi sedem let poneveril 420.000 K Maticinega denarja. Po izjavi Manojlovića je v tej poneverbi sokrivec tudi Maticini uradni Marković, ki je od glavnega krivca dobil 27.000 K provizije. Manojlovića so aretirali. Vest o tej poneverbi in aretaciji je izzvala v mestu veliko senzacijo.

Afera Tomašić—Matovšek.

ZAGREB 17. Tukajšnje policijsko ravnateljstvo je stavilo lekarnarja Matovška pod policijsko nadzorstvo, da prepreči morebitni ponovni napad na bana. Ker je Matovšek brez posla in brez sredstev, je izgnan za eno leto, ter se ga pošlje na odgon v njegovo občino. Njegovi družini se nakaže denarno podpora.

Fuzija hrvatskih strank v Bosni.

SARAJEVO 17. Dne 20. t. m. se bo vršila skupna konferenca katoliške udruge in hrvatske narodne zajednice. Dispozicije za združitev obeh hrvatskih strank v Bosni in Hercegovini so zelo ugodne.

Aviatika.

PARIZ 16. Aviatik Vedrine je padel danes med poletom s svojega aeroplana v morje. Pokvaril se mu je motor. Aviatika, ki se je poškodoval na glavi in po ostalem životu, so rešili v čoln.

BUDIMPEŠTA 17. Aviatik Szekely, ki se je danes ob 6. uri zjutraj dvignil v Dunajskem Novem mestu v zrak, da poleti v Budimpešto, je preletel Nižidersko jezero in je ob 7.30 zjutraj došel v Rab, kjer se je

ustavil. Od tam je potem odletel v Budimpešto, kamor je došel ob 10.45 dopoldne.

Daljni potres.

DUNAJ 17. Potresni aparati c. kr. centralnega zavoda za meteorologijo in geodinamiko so zabeležili danes opoldne močan daljni potres, katerega središče je bilo oddaljeno okoli 9900 km.

Štrajkovski nemiri na Angleškem.

LONDON 17. Koncem seje spodnje zbornice je zakladni kancelar Lloyd George poročal, da je imel trgovinski minister Brixton razgovor z zastopniki železniških družb in njihovih uslužbencev in da je pozval uslužbenca za danes na nov sestanek. Nadeja se, da se na teh pogajanjih poravnava nastali spor.

LONDON 17. Danes popoldne se je štrajkovski odbor izkladačev sestal na posvetovanje in je sklenil pozvati vse člene zveze, da se vrnejo na delo.

LIVERPOOL 17. Tukajšnji brodovlastniki so izdali proglas, v katerem izjavljajo, da so pod gotovimi pogoji pripravljeni vsprejeti uslužbenca zopet na delo.

LIVERPOOL 17. Semkaj je došel en oklopni križar v varstvo paroplovbe na reki Mersey.

LONDON 17. Železničarji so proglasili generalni štrajk.

LONDON 17. V Leedsu je bilo danes ob 8. uri zjutraj ustavljeno delo na železnih cestah. Londonski železniški promet se razvija kakor navadno, razun na progi Sv. Pakraškega kolodvora v Manchester, kjer počiva promet. Direktni vlaki Lancasterskih in Northshirskih železnic so popolnoma ustavljeni. —

Častna sablja za črnogorskega kralja.

DUNAJ 17. „Reichspost“ poroča z Cetinja, da hočejo Malisori, ki so se povrnili v domovino, pokloniti v znak hvalečnosti črnogorskemu kralju Nikoli častno sabljo z zlatim ročnem. V to svrhu bodo nabirali denar leto dni.

Iz Perzije.

CARIGRAD 17. Tukajšnji perzijski odbor je prejel iz Teherana brzjojavna poročila, ki potrjujejo vspehe, ki so jih dosegle čete pod vodstvom Armenca Eprema. Vodja kavkaških metalcev bomb je bil poklican v Teheran, da osnuje oddelek metalcev bomb.

Bivši šah umorjen.

TEHERAN 17. Govori se, da so bivšega šaha umorili.

Krečansko vprašanje.

CARIGRAD 17. „Tanin“ poroča, da bo porta zahtevala od velevladi, naj se krečansko vprašanje reši definitivno.

CARIGRAD 17. V neki okrožni noti, ki jo je turški poslanik izročil krečanskim vlastim, je porta izjavila, da ne vsprejme niti obnovitve mandata vrhnega komisarja Zaimisa niti imenovanja drugega vrhnega komisarja pod istimi pogoji, namreč pod označbo kandidata „po grškem kralju“. Sedanji trenotek da je zelo ugoden, da se krečansko vprašanje definitivno reši.

Kolera v Turčiji.

CARIGRAD 17. Mednarodni zdravstveni svet je sklenil proglasiti za okužene od kolere luko v Carigradu, Marmarsko obrežje do Silivrija ter pristanišče v Pandermi.

blesku in krasoti, ki te obdaja. Kam naj se zatečeš, kadar prošlost s svojimi sladkimi slutnjami, s svojim hrepenenjem in tajnopnim razkošjem vstaja v tvojih mislih iz groba spominov? Ali dajš klicati saltimbanke, one plesalke harema, ki razdraževajo topo pohlepno bisurmanov, da bi s svojimi skoki preplašili tudi tako žalostne in tudi tako svete spomine? Ali marli iščeš svojega moža, da najdeš pozabljenje v njegovem objemu, v tistem objemu, v katerem je ravno kar počivala kaka suznja, njegova prilžnica? —

„Dovolj je že, vojvoda!“ je vskliknila naglo Mileva, toda naglost je imela svoj vir v zgoči bolečini, ki je ob vojvodovih besedah stiskala njeno srce.

„Saj sem vedel, da na dnu tvojega srca počiva tvoja prva ljubezen v vsej svoji bujni moči,“ je govoril Kosančić skoro radostno, „kajti z bleskom in razkošjem, s kratkočasjem in vesellicami jo moreš utešati k dremanju, toda pozabiti ne moreš!“

„In kaj pomaga vse, ko ni drugače,“ je odgovorila Mileva nekoliko mirnejše, „jaz, žena padišaha, ne smem več misliti na igrace minulosti; prva nad vsemi ob njegovem boku sem deležna njegove slave; radi tega je moja dolžnost, da mislim samo na to, kako ga napravim srečnega, in kako bi najbolje vzgojila njegovega sina v slavo njegovega očeta, kar ni ravno lahka naloga, kajti njegov oče, moj mož, je Bajazet, največji junak svoje dobe, pred katerim se klanjata

SOLUN 17. Na nekem parniku, pripeljem semkaj iz Carigrada, so ugotovili slučaj kolere. — V topničarski vojašnici v Tofani je obolel en vojak za kolero. — Iz raznih krajev Albanije poročajo, da je umrlo za kolero 22 oseb, 40 jih je pa na novo obolelo. Vojni minister je odredil, da imajo redifni batalijoni divizij iz Angore, Trapezunta in Sivas odmarširati v Sv. Ivan v Medui, kjer se vkrcajo in odpotujejo potem v domovino. V Skadru ostane 8 batalijonov nizmerov.

CARIGRAD 17. Danes je obolelo za kolero 35 oseb, od teh jih je umrlo 6. Župan in sanitetni zdravniki predmesta Bujukdere so bili radi nemarnosti odstavljene.

Iz Albanije.

CARIGRAD 17. Kakor se govori, je prišlo včeraj med četami in sto mož močno albansko četo pri Argirokastru do boja. Dva Albanca sta bila ubita, deset ranjenih in dvajset ujetih. Sedemdeset Albancev iz Argirokastra, ki so se priključili ustašem, se je podvrglo. Del čet, ki se iz severne Albanije vračajo domu, pojde v južno Albanijo. Po končani ustaji se te čete uporabi za preganjanje grških in bolgarskih četnikov v Makedoniji.

CARIGRAD 17. Albanski poslanci bodo predlagali zbornici, da se privilegije, podeljene Malisorom, raztegne na vso Albanijo.

CARIGRAD 17. Glasom privatnih poročil, je neka albanska četa ujela pri Argirokastru pet vojakov in enega poročnika.

Turčija.

CARIGRAD 17. „Jeni Gazeta“ poroča, da je neka črnogorska četa, dospevša iz Podgorice, napadla turške vojake, ki so pa napadalce odbili. Porta je naložila svojemu odposlancu na Cetinju, naj stori pri črnogorski vladi potrebne korake.

Beligrad 17. „Trgovinski glasnik“ poroča, da je včeraj odšel iz klavnice v Belemgradu v Avstro-Ogrsko zadnji kontingirani transport svinjskega mesa.

Pariz 17. Tukaj je umrl profesor patologije George Dieulasay.

Biaritz 17. Pesnik Edmund Rostand je padel pod svoj avtomobil in se je močno poškodoval na glavi.

Peking 17. En del čet v Tientsinu je odposlan v Mandžurijo, kjer se nahaja sedaj nad šest kitajskih divizij.

London 17. Biro Ritzau poroča: Danes so dunajskega odvetnika dr. viteza Fürtha pri kopanju zagrabili in odnesli valovi z njegovima obema sinovoma. Dr. Fürth in eden obeh otrok sta utonila, drugega dečka so zamogli rešiti.

London 17. — Kakor poročajo listi je dobila Lloydova družba monopol za brezzično brzojavlanje v Egiptu. Družba ustanovi v Port-Saidu močno postajo, ki bo mogla nadkriliti obstoječe postaje v Adenu, Port Saidu in Suez. Postaja bo pošiljala brzjojavke do Malte in Adena in bo vsprejemala vesti z vojnih ladij vseh narodov.

Dunaj 17. Gospodarsko društvo v Krakovu in Lvovu je energično protestiralo pri ministerstvu na Dunaju proti uvozu argentinskega mesa in izkrcaju že dosepelega mesa v Trst.

v prahu dva sveta,“ je dovršila ponosno in povzdignila glavo.

„Da, da,“ je kimal Kosančić z glavo, „ženska si, ki menja svoje nazore in misli, kakor se valčki jezera menjavajo pod dihom vetra; kamor veje veter, v ono stran skakljajo. Bajazet in junak! Zakaj zasramuješ to ime? Mari si že pozabila na svojega očeta, mari si — gizdava ženska — že pozabila na Miloša Obilića in ostale junake, ki so na Kosoovem v slavnem, toda nesrečnem boju poginili za domovino in vero?“

„Suženj!“ je zaupila glasno sultanova in je jezno potegnila vajeti konja, da se je vspel, in bi se bil zvrnil vznak, da ga ni zagrabil Kosančić, priskočivši ročno.

„Pusti to, gospa sultanova,“ je rekel potem hladno, „veš, da se ne bojim groženj, niti tvojih, niti Bajazetovih, in poniževalna beseda iz ust ženske ne kali slave moža. Bajazet in junak! Da, junak v goljufigi in laži, junak v zahrbtnosti in izdajstvu; povej mi samo eno samo njegovo slavno dejanje, ki bi je bil on izvršil brez izdajstva in zahrbtnosti, samo s svojim junaštvom! Mari je junaštvo to, da ga morajo vsaki dan derviši spominjati na poniževanje njegovega imena in rodu, ki mu je je bivši pastir in sedaj vodja tatarskih hord, Timur, prizadejal s pridobitvijo Sivas in umorom njegovega sina Džehangira? Sramota! Divji sovražnik podira veže njegove države, in on se pohlepno valja v brezdelju svojega harema in se pušča od svojih sužnjev imeno-

Dr. Scheiner o sokolski ideji.

Zagrebski „Tagblatt“ priobčuje pogovor, ki ga je imel njegov poročevalec s starostom vseslovanske in češke sokolske zveze, drom. Scheinerjem, ki se je nastopno izjavil o ideji sokolski:

Udeležil sem se tudi prvega hrvatskega sokolskega zleta v letu 1906 in priznati moram, da napredek, ki ga kaže hrvatska sokolska zveza, nadkriljuje moja pričakovanja. S tem pa nisem hotel reči, da ne bi bil prvi hrvatski sokolski zlet donesel mnogo lepega. Gotovo ne. Prvi zagrebski zlet je nam vsem ostal v kaj prijaznem spominu, kajti odlikoval se je po vzvišenih pojavih, ki so očito prihajale iz srca naroda. Entuzijazem, ob katerem se je vršil prvi zagrebski zlet, je utegnil biti posledica tedanjih političnih razmer na Hrvatskem. (Vršil se je namreč pod režimom „narodne vlade“).

Ali tedaj je bilo hrvatsko Sokolstvo še v svojih začetkih. Ni se še razvilo. In to je ravno, kar bi hotel naglasiti kakor strokovnjak in kakor objektivni sodnik, da je Sokolstvo od tedaj močno, orjaški napredovalo. Seveda treba še mnogo storiti v tej smeri, treba še odpravljati nedostatke, ki pa se ne dotikajo glavne stvari: *notranje discipline Sokolov*. To treba nadalje gojiti, dokler ne bodo člani Sokola vzgojeni v *strogo organizirano narodno armado*. In ravno v Hrvatski je široko polje za delovanje take narodne armade. Ravno hrvatska ima veliko ozemlje, na katerem se daja sokolska ideja praktično izvajati.

Pomislite le na Slavonijo, kjer udirajo tujinci krdeloma! Kakove naloge se ne nudijo tu „Sokolu“! Kajti dolžnost vsacega posamičnega Sokola je, da širi sokolsko idejo in jo utrja. In sicer ne le povodom tacihih lepih slavnosti, kakor jo slavimo ravnokar v Zagrebu, ampak vedno in povsodi in tudi v najmanjih stvareh.

Na vprašanje, ali so *hujskanja med posamičnimi slovanskimi plemenit združljiv s sokolsko idejo*, je odgovoril dr. Scheiner: Ne, prav gotovo ne. *Sokolska ideja je pred vsem kulturna ideja*, kajti le v kulturi se moremo ujediniti vsi Slovani. Zato se sokolska ideja ne sklada z narodnimi hujskanji. Potem je sokolska ideja *slovanska ideja*, ki izključuje hujskanja med Slovani. Sokol je nositelj in reprezentat slovanske ideje nasproti drugim narodom in plemenom. On uveljavlja to idejo po vzajemnem zblizevanju Slovanov, po mesebojnem spoznavanju posamičnih slovanskih plemen. Ljudje, ki delajo narodna hujskanja med Slovani, ne poznajo sokolske ideje, marveč se stavljajo žnjo v strogo nasprotje. Taki ljudje tudi ne poznajo Sokolov v pravem in resničnem pomenu besede.

Na vprašanje, je-li v obče zadovoljen po drugem hrvatskem vseslovanskem sokolskem zletu, je odgovoril starosta vseslovanske sokolske zveze:

Popolnoma zadovoljen. Zapuščam Zagreb s trdnim uverjenjem, da se nam hrvatsko Sokolstvo, ki smo je leta 1906 spoznali kakor dete, ki je leta 1911 spoznavamo in cenimo kakor mladeniča, na prihodnjem zagrebskem zletu predstavi kakor zrelo močan mož. Sokolska ideja je

vati Ilderim — blisk? — Ha! kdor ni popolnoma oslepel, vidi v tem prst božji; ordyne*) in bisurman v boju proti sebi, pogan proti poganu.** Bog sam je provzročil to dobo, da se sveti križ, ki je bil vsled izdaje pogažen v blato, zopet zmagovito zablesti nad narodi sveta, nad nesrečno Srbijo, da vstanejo sinovi te slavne domovine iz svojega ponižanja.“

„In radi tega si se prijavil v službo Bajazeta,“ je govorila gospa z nesigurnim glasom, kajti duša se ji je tresla pri besedah vojvode, ob enem pa so ji prsi valovile vsled nevolje nad poniževanjem njenega moža; zato je zvenel njen glas nesigurno, glas kristijanke, hčere cara, toda ob enem žene muslimana, žene padišaha, morilca njenega očeta, žene glavnega sovražnika Kristove vere: „Radi tega si se torej prijavil Bajazetu v službo,“ je dejala, „da zadržiš zaželjeno dobo, ali pa da z izdajstvom osramotiš slavo svetega križa?“

„Jaz nisem prijavljen v službo Bajazeta,“ je odgovoril vojvoda odločno, zroč naravnost na Milevo, „jaz sem navezan s službo na svojega pobratima, in moj pobratim na-te in radi spomina na prošle dobe na tvojo varnost.“ (Pride se.)

*) Ordyne — Tatar, tako kakor bisurman — Turek.

**) Srbi in vsi jugovrhodni Slovani so imenovali in še danes imenujejo vsakega nekristijana poganom, dasi mohamedanci, ki verujejo v enega samega Boga, niso pogani.

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Chochołousšek Poslovenil H. V

Mileva.

„In vendar poznam njeno moč, njeno nevgasljivost, hočeš reči, gospa moja?“ je prevzel njeno besedo Kosančić, in njegov glas je donel poštenje, srečnejše, nego sicer. — „To je tako, gosudarica!“ je pojašnjeval, „a jaz in moj pobratim sva ena duša, in ne strese se njegova duša v bolesti ali radosti, ne da bi donela moja v soglasju z njim. Radi tega mi ni tajna čarobna moč ljubezni; jaz vem, kako te on ljubi do sedaj vzlic trpki usodi; spomini na blažene noči in sladke šepete v Prizrenu, kjer sem bil jaz stražnik vajine ljubezni, so še sedaj njegovo razkošje; toda, tudi ob enem so strašnim buditeljem maščevanja nad vsemi onimi, ki so mu obok njegove sreče nad glavo razvalili.“

„Ubogi Milan!“ je vzdihnila gospa nehoté.

„Morda,“ je rekel Kosančić, „morda vendar ni tako ubog, kakor si domišljaš; on je mož, in njegova bolečina izplamteva v dejanjih; toda ti si v resnici uboga žalic

pognala v Hrvatski zdrave korenike. In to je, kar vsacega Slovana, ki se je udeležil drugega zagrebškega zleta, navdaja z zadovoljenjem, da more z globokim zadovoljstvom v srcu na povratek iz Zagreba na svoj dom.

S prosveto naš narod otmimo!

Odkar so Slovenci izgubili svojo samostojnost, ni se jim še nikdar dobro godilo. Tujec je gospodaril na naši zemlji in gošpoduje še danes. Začel nam je usiljevati svoj jezik in nas potujčevati. Zraven tega gorja se je pridružio še drugo, še večje in pogubonosnejše: naš nasprotnik in njegovi zavezniki so pazili, da bi se naš narod ne postavil na noge. Za to so skrbeli s tem, da so širili med našim ljudstvom temo nevednosti. Nasprotnik je le predobro vedel, da bi znanje škodovalo njegovim hudobnim naklepom, da bi luč odpirala našemu narodu pot k spoznanju — k svobodi.

Neizmerna duševna beda se je začela od takrat razširati med našim ljudstvom; neznanje je kar pritisnilo na naš narod, da je težal na tleh kakor v hipnotičnem spanju, in stopila je zmagonosno na njegov vrat tujčeva petla.

Vsled neznanja premagani rod je taval sem in tja brez nikakega cilja, brez lastne volje in vplivala je nanj le volja drugih, — njegovih varuhov, da je začel služiti tujinstvu in povečevati slavo drugih.

Tako je bilo, a tako je žalibog deloma še danes; naše ljudstvo je po dobrem delu orodje v tujčevih rokah, je kakor igralna žoga, ki se pušča metati semtertja! A najžalostnejše je, da naše ljudstvo v svojih širokih plasteh še ne zna zadostno ceniti velikega pomena prosvete. Posledica temu je, da ne zna ceniti tudi svobode.

Edinole s prosveto bomo spoznavali svojo moč. A narodu, ki ne pozna svoje sile, ki ne polaga zaupanja v samega sebe, je usoda zapečatená — usojeno mu je počasno umiranje v suženjskem jarmu. Hočemo li, da naš narod postane kedaj svoboden, živeč samosvoje narodno življenje, potem moramo z vsemi močmi delovati za njegovo naobrazbo, dovajati ga moramo k — luči! Prosvetljen narod bo kljuboval vsem napadom združenih sovražnikov. Rešiti moramo narod iz nevednosti — moramo ga napraviti duševno krepkega, duševno emancipiranega. Ko zvršimo to nalogo, zasije tudi našemu narodu zarja boljših dni.

Uvažujoči to resnico se je osnoval pod okriljem „Narodne Delavske Organizacije“, „Izobraževalni odsek“, ki bo skrbel, da si pridobi naše delavstvo potrebne izobrazbe. To nadeto si nalogo hoče „Izobraževalni odsek“ vršiti s širjenjem dobrega čtiva, prirejanjem predavanj, debatnih večerov; ustanove se razni kurzi za tuje jezike, računanje itd.

Med najvspešnejšimi sredstvi za izobraževanje se je vedno izkazalo čitanje dobrih knjig; to je „Izobraževalni odsek“ takoj izprevidel in prevzel v svojo oskrbo društveno knjižnico, katero je treba izpopolniti z novimi in koristnimi knjigami, tako, da bo vedno na razpolago članom dovolj čtiva.

Uresničenje tega namena se mora začeti ne da nadalje odlagati, a ker „Izobraževalni odsek“ ne razpolaga za sedaj z gnojnimi sredstvi, se tem potom obrača na vse rodoljube, ki v resnici želijo našemu ljudstvu napredka in dobrobiti, da nam priskočijo na pomoč s kakim malim darom. Ker je vprašanje ljudske prosvete odločilne važnosti za našo bodočnost, upamo, da bodo čitatelji uvaževali te vrstice ter prispevali za uresničenje tega našega plemenitega namena. Darove sprejema društveni uradnik NDO vsak dan, od 9. do 12. ure zjutraj in od 3. do 8. ure zvečer.

Rodoljubi! Slovenci! Z neznanjem, s temo nevednosti so nas nekdanji sovražniki premagali, sedaj pa dajmo, da se s prosveto osvobodimo!

Ne proti, ampak za Prago!

Izvršiti nam je čin dolžne lojalnosti. — Včeraj smo pod gornjim naslovom reagirali na nastop „Slovenčev“ proti slovenskim docenturam na praški češki univerzi. Iz drugih časopisov šele — ker nam dotična številka „Slovenca“ iz neznanih nam vzrokov ni došla — smo doznali, da je „Slovenec“ v svojem izdanju od minolega ponedeljka priobčil neko tozadevno izjavo. Preskrbeli smo si nemudoma to številko in posnemljemo iz nje nastopno izjavo:

„K praški docenturi. Po informacijah, ki smo jih dobili od merodajne strani, ne tiči za imenovanjem Slovenca za docenta na praški univerzi prav ničesar, ker je samoobsebi umevno, da vlada potrdi docenta, ki ga je sprejel akademski senat. Ta docentura ni niti v najmanjši zvezi s slovenskim vseučiliščem, temveč zgolj osebna zadeva dotičnega docenta. Naši tozadevni notici sta temeljili nekaj na napačnih informacijah, nekaj so ju krivo razumevali, zlasti češki listi, ki radi tega napadajo S. L. S. Katoliških Slovencev ne vodi nikaka animoziteta zoper Prago. Sicer pa konstatiramo, da vodstvo stranke ni v nobeni zvezi z onima noticama in zato tudi ne nosi nasproti javnosti nobene odgovornosti.“

Mi bi pripomnili le, da so bila naša izvajanja naperjena le proti „Slovencu“ in

da se vodstva „S. L. S.“ nismo dotaknili. Gori posneta izjava nam je torej v zadovoljenje.

Prestolonaslednik in njegova soproga.

„Berliner Tageblatt“ je prinesel pred par dnevi članek, v katerem se obširno bavi z borbo med posameznimi členi v habsburški rodbini. Uzrok tej borbi je prestolonaslednik Fran Ferdinand, ali bolje, njegova soproga nadvojvodinja Hohenberg. Nemčija in nemška cesarska rodbina — tako piše „Berliner Tageblatt“ — gledajo zelo nevoljno to borbo, katere središče je nadvojvoda Fran Ferdinand. Prestolonasledniku je v državi glavno: armada. Ni si prizadeval, da bi si pridobil simpatije ljudstva, ker se za te simpatije sploh ne briga. Glede armade prestolonaslednik ne trpi nikakega ugovora, niti ne sprejema nasvetov. Baron Schönaich je hotel omejiti upliv nadvojvode Fran Ferdinanda in to je uzrok njegovega padca. Velikih nasprotstev, ki so se pojavila v cesarski rodbini pa je kriva prestolonaslednikova žena, vojvodinja Hohenberg, ki je klerikalnega mišljenja in oblastiljena žena.

Bivša grofica Chotek in prestolonaslednik sta se spoznala v Opatiji. To je bilo takrat, ko je bil Fran Ferdinand težko bolan in se je od vseh zapuščeni pripravljal, da obračuni s tem svetom. Tedaj se je zanj zavzela češka grofica. Požrtvovanjem grofice je nadvojvoda ozdravil od težke bolezni ter je potem brez ozira na habsburške hišne zakone poročil rešiteljico svojega življenja.

Takrat, ko je Fran Ferdinand tako težko bolan odšel v Opatijo, so zahtevali od njega, da se z ozirom na svojo bolezen odpove prestolu. Tedaj bi prestolonasledstvo bilo imelo priti na nadvojvodo Otona. — Fran Ferdinand je težko občutil, ker so ga povsod zapostavljali, naglašajoč vedno njegovo bolezen. V svoji duši je bil silno ogorčen. Medtem je umrl nadvojvoda Oton, na kar ni nihče računal.

Sedaj zato ni bilo več razloga, da se Fran Ferdinandu odreka pravico do prestolonasledstva, ker je bil popolnoma zdrav. Tako je samoobsebi padlo prestolonasledstvo na njega, ki mu je itak po zakonu pripadalo.

No, ogorčenje, ki ga je nabral v svoji duši v oni dobi svoje bolezni, ko so ga zapustili in mu odvzeli obljubo, da ne bo zahteval pravice do prestola, je zapustilo sledi še do danes. Oni, ki vidijo, da je vprašanje prestolonasledstva v monarhiji rešeno, niti ne slutijo, kako borbo se vodi v habsburški rodbini o tem: je-li more grofica Chotek postati vladarica? Vojska in borba radi tega vprašanja je nadaljevala tudi potem, ko je bil sprejet zakon, s katerim se prestolonaslednikov zakon ne smatra za ravnopraven. Členi družine še vedno niso sigurni, da prestolonaslednikov otroci ne postanejo nadvojvode in kot taki zasedejo prestol. Člene družine ni čisto nič umiril zakon, ki je bil sprejet v obeh zbornicah in eni mislijo, da je sedaj ni odstranjena nevarnost, da postane grofica Chotek vladarica, a njeni otroci da zasedejo prestol. Med dvema sosednima palačama: Belvedere in Wallsee na Dunaju se vodi hudo borbo. — V prvi palači je voditeljica borbe grofica Chotek, v drugi cesarjeva hči ljubljenska Marija Valerija. Pristaši Marije Valerije so odločili, da ima karijera grofice Chotek izvršiti z naslovom: vojvodinja Hohenberg. Višje stopnje ona ne more doseči. Ona ne sme imeti na dvoru niti toliko pravic, kolikor najmlajša nadvojvodinja. Grofica Chotek se bori najodločnejše za enakopravnost, a njena borba se dosedaj ni posrečila.

Ferdinandi Habsburške rodbine so bili vedno resni. Morda pojde tudi Fran Ferdinand po tej poti. — Morda poskusi s svojimi Slovonom prijaznimi osnovami. No, ne sme se pozabiti, da je tudi najradikalnejši prestolonaslednik postal miren in moder vladar, čim je dosegel prestol. Morda napravi tudi Fran Ferdinand tako. Skrb vzbujajo le to, da so dostikrat žene krive, da so vladarji napravili pogrške, ki so bile zelo neugodne za državo.

Pogajanja med Nemčijo in Francijo radi Maroka so pretrgana, ne da bi bila dovedla do kakega uspeha. Od uradne strani se zatrja, da pogajanja čez nekaj časa začno na novo.

Zato pa razburjenje proti Nemčiji na Francozskem vedno bolj narašča. Listi pišejo zelo oistro proti Nemčiji. V kopališču Ai les Bains je z nekega hotela visela nemška zastava. Dva častnika sta od lastnika hotela zahtevala, naj zastavo odstrani. Ker gostilničar tega ni storil, sta častnika med odbravanjem občinstva zastavo raztrgala.

Dnevne vesti.

Kongres slovaških dijakov. V Godinu na Slovaškem se je te dni vršil kongres slovaških dijakov. Prisostvovalo mu je mnogo Slovakov iz Ogrske. V terek je bila velika ljudska slavnost, na kateri se je govorilo o kulturnem napredovanju Slovakov. Posl. Blaho je govoril o češko-slovaškem jedinstvu.

Argentinsko meso. Pogajanja za dopuščenje uvažanja argentinskega mesa med obema vladama še niso zaključena. Danes ima avstrijski ministrski svet sejo in pričakuje se, da avstrijska vlada jutri ali pojutr-

šnjim obvesti ogrsko vlado, če privoli v kompenzacije, ki jih zahteva ogrska vlada ali ne.

Češko-nemški sporazum. Glasilo dunajskih Čehov „Česke Viden“ piše: Nikakega sporazuma ni še; v Pragi se ne smejo sporazumeti brez nas dunajskih Čehov. Isti list je tudi proti sporazumu v Budjeovicah.

Glasilo čeških manjšin na severnem Češkem pozivlja češke deželne poslance, naj ne sklenejo nikakega sporazuma, dokler ne bodo izpolnjene vse zahteve čeških manjšin. Nikaka poravnava na jugu, dokler ni napravljen red na severu!

Kriza v vojnem ministerstvu. „N. W. Tagblatt“ poroča, da se prememba v vojnem ministerstvu izvrši dne 18. septembra. Naslednikom barona Schönaicha bo imenovan general Krobatin.

„Arbeiter Zeitung“ pa pravi, da se izvrši sprememba šele okoli novega leta, ker bi se hotelo sedaj poslati vsa nasprotstva v visokih vojaških krogih, da se s tem prepreči škandal, ki je itak že prevelik.

Gessmann odloži odborniški mandat. Kor. „Austria“ poroča, da namerava dr. Gessmann odložiti deželno odbornišvo nižavstrijskega deželnega zbora.

Zastopstvo Hrvatske v budimpeštanskem parlamentu. Graška „Tagespost“ objavlja dopis iz Budimpešte, v katerem opisuje sedanje zastopstvo Hrvatske v budimpeštanskem državnem zboru tako-le: „Par velikih županov, dva škofa, nekaj drugih virilistov in pol tucata poslancev — to je današnje zastopstvo Hrvatske v skupnem ogrsko-hrvatskem državnem zboru. Niti eden iz te male četice, ki se ponosno imenuje „Stranka narodnega napredka“, nima pravice do imena ljudskega zastopnika, ker edino le volja bana je bila, ki je politične mrtvece poklicala k novemu življenju. Zato pa sme ban Tomašić biti gotov njihove hvalečnosti. Oni ga gotovo ne puste na cedilu — kakor sta to storili nepokorna koalicija in nezanesljiva kmetijska stranka — dokler bo ban!“

Ta karakteristika je dovolj jasna in — kar je glavno — zelo resnična. Zato je tudi umljivo, da o tem „narodnem“ zastopstvu ni ničesar čuti. Oni delajo pač le toliko, kolikor jim ukazuje ban Tomašić, ki od svoje strani zopet ne dela drugega, nego to, kar zapoveduje — Khuen.

Domače vesti.

Na c. kr. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju položila sta učiteljski izpit za vinarske in sadjarske šoje gg. Ernest Klavžar, drž. pot. kmetijski učitelj v Gorici in Vladimir Kuret, (sedaj) drž. vinarski asistent v Splitu.

Temu treba se odvaditi! Čitajoč včerajšnjo notico o tržaških Slovincih in njih napredku, posneto po „Agramer Tagblattu“, sem se domislil, da imamo v Trstu vendar tudi danes še ljudi, ki v svoji neumnosti pomagajo pri potujčevanju, raznarodovanju. Imamo tu še starišev, ki v svoji budalosti občujejo z svojo lastno deco v laškem jeziku! Oče in mati Slovence — otroci pa nočejo govoriti slovenski! Celo takih imamo, ki pošiljajo svoje otroke v naše slovenske šole z namenom, da bi se tam naučili slovenski, a doma v družini govore ti stariši z ravnostnimi otroci — laško!!

Porečete, da pretiravam. Res je, da se to zdi neverjetno, a je žalibože, popolnoma resnično!

Prsti me srbe, da bi napisal vsaj nekoliko imen takih družin, kar bi dotičniki tudi zaslužili, a tega ne storim, ker upam, da se tudi te družine, oziroma stariši odvadijo teh nezaslusnosti. Sam sem že večkrat poskusil vplivati na take stariše, dokazovaje jim, da je to sramotno za nje in za narodnost našo, a ti omejeni ljudje odgovarjajo, da jim otroci nočejo odgovarjati slovenski, ker da so se naučili odgovarjati laški! Oče in mati lomita laščino le za silo — otroci pa žnjima govore le laški! Lahki se takim bedakom smejejo in imajo popolnoma prav! Taki stariši vzgajajo narodu odpadnike in sebi zaničevalce. Ne bo dolgo, ko bodo otroci takim starišem govorili ščavi in skoro da bodo imeli — prav! Slovenec.

Cesarjev rojstni dan. Danes ob 9. uri predpoludne bo v baziliki sv. Jušta povodom 81. rojstnega dne cesarjevega pontifikalna maša s zahvalno pesmijo.

Kompenzacije Nemcem za podržavljene slovenske učitelje v Trstu. Prejeli smo: Z ozirom na vaš včerajšnji članek „Italijani in bramba narodne posesti“, v katerem pišete o kompenzaciji Nemcem zaradi petih slovenski šoli dovoljenih državnih učiteljev, vas opozorim na to, da dobe Nemci tudi za letos imenovane slovenske učitelje kompenzacijo in sicer — v Carigradu! Tamošnja avstro-ogrsko naselbina, torej državljani iz naše in ogrske državne polovice, so doslej pod patronanco poslastišta sami vzdrževali nemško zasebno šolo, odslej bo pa c. kr. avstrijska vlada (torej brez druge državne polovice) sama dodeljevala carigradski avstrijski zasebni nemški šoli potrebno učitelstvo; letos začne s petorico, ki nastopi, kakor je bilo čitati v uradnih listih, službo 1. septembra. — Če dobe Slovenci v Trstu v par letih spet par učiteljev, bo morda za kompenzacijo pošiljala vlada nemške učitelje tudi v naš kitajski settlement.

Tobakarnarjem v opozorjenje. Z ozirom na dopis, v katerem se je neki dopisnik pritoževal, da ima glavna zaloga tobaka samo nemške in italijanske tiskovine, ki da jih mora plačevati trafikant sam, smo prejeli od poučene strani nastopna pojasnila:

Novi tobačni predpis, zadobivši najvišje potrjenje z dne 8. junija 1911, je stopil v veljavo s julijem, — torej z istim dnem, ko so bile uvedene povišane cene tobaka — določuje, da se knjižice za dobavo tobaka, kakor tudi naročilni listi natisnejo v vseh štirih jezikih: nemški, slovenski, hrvatski in italijanski. Izdajati se začne te tiskovine, čim bodo natisnane in bo le od trafikantov samih odvisno, v katerem jeziku jih hočejo imeti.

Ta pojasnila jemljemo z zadovoljstvom na znanje in pričakujemo od tobakarnarjev samih, da bodo vedeli, kako jim veleval njihova slovanska dolžnost.

Lahkomišljene ovadbe in lahkomišljeno globljenje. Prejeli smo: Proti gosp. Andreju Sirca, trgovcu pri sv. Mariji Magdaleni spodnji, je bila predložena namestništvemu svetovalcu kakor obrtni oblasti ovadba, da v svoji trgovini z jestvinami prodaja tudi alkohol. Vsled tega ga je rečena oblast obsodila na 10 K globe na korist druge jestvinčarjeve, čeprav je Sirca odločno in slovesno zatrjeval in se skliceval na vso družino in na svoje odjemalce kakor priče, da ni v svoji trgovini nikdar prodal niti kapljice alkohola. Sirca je rekuriral proti odmerjenju globe, a nič mu ni koristilo.

Potem pa je zasledoval, kdo bi mogel biti oni, ki ga je ovadil. Začel je slutiti, da je to storil konsorcij žganjarjev. Da se uveri, je šel osebno v urad tega konsorcija in slučaj je hotel, da mu je uradnik, s katerim je govoril, sam priznal, da je on predložil ovadbo. Tedaj pa je Sirca trdo prijel tega gospoda, kje da ima dokaze, da on, Sirca, prodaja alkohol? In na to je ta famozni uradnik priznal, da direktnih dokazov nima, pač pa da je nekega dne, ko je šel mimo Sirčeve trgovine, videl, kako sta dva delavca stopila iz trgovine s kruhom v roki in kako da sta zunaj neka jčila iz neke stekleničice.

Torej na taki dvomljivi podlagi vlaga konsorcij žganjarjev ovadbe proti poštenim trgovcem. V prvo dotični uradnik niti ni vedel, kaj sta bila; v drugo pa sta lahko ona dva delavca — če je bilo že žganje — lahko isto prineslo od doma, ali pa je kje drugje kupila; v tretje ne bi bila, če bi bila kupila pri Sirci, šla pred vrata pit, marveč bi bila v prodajalni na skrivnem, a v četrto g. Sirca gotovo ne bi bil rekuriral, če bi se čutil krivega.

Jasno je torej, da je moral po nedolžnem plačati globo, a ovadba rečenega konsorcija istemu ne dela nikake časti. Graje vredno je tudi postopanje od strani obrtne oblasti, da nalaga globe na podlagi takih dvomljivih ovadb. In pomisli naj, da tu ne gre toliko za tiste kronice, marveč za dobro ime, ki je vsakemu poštenemu trgovcu nad vse.

Letalne prireditve. Lepo opisuje poročevalec v včerajšnji „Edinosti“ letalne prireditve minulih tednov, in dostavlja nado, da se kmalo ponovijo. Ne vem, ali bo to možno; želim pa društvu ali klubu „Chavez“ (Šabec ali Šabac), da se mu posreči, ker zanimive bodo še za malo časa predstave s takimi umetniki, kakor smo jih imeli. Prireditve pa so mogle prepričati tudi Tržačane, da z aeroplani ni možno doseči zaželjenega, varnega zrakoplovstva, a kako krasno da bi bilo letanje brez nevarnosti. Upam, da za naprej ne bodo podpirali samo športa, ampak tudi delo za doseg pravega zrakoplovstva, ki je možno le po posnemanju tičjega letanja, in ki je tudi lahko dosegljivo.

Slavnost 10-letnice in razvija zastave Št. Jakobske Čitalnice se bo vršila, kakor že javljeno dne 10. septembra t. l.

Ker je imela Čitalnica vsled prepovedi velikih in nepotrebnih stroškov; prosimo br. društva, da se ozirajo na ta dan pri določanju svojih prireditev.

Čitalnica je vedno rada šla br. društvom na pomoč, zato upamo da nam sedaj ista vrnejo obisk. Društva ki se nameravajo udeležiti te slavnosti, prosimo naj nam to javijo čimprej.

Telefonsko omrežje v Krnici. Dne 16. avgusta t. l. se je izvršilo pritegnenje obstoječega krajevnega telefonskega omrežja Krnica k splošnemu nadomestnemu govorilnemu prometu. V službenih urah telefonske centrale Krnica ni nastopila s tem nikaka izprememba. Telefonska centrala Krnica je upravičena brez časovne omejitve obcevat v razdaljnem prometu z vsemi telefonskimi uradi tukajšnjega ravnateljskega okrožja, izvzemši Lošinj Mali, Lošinj Veli, Sušak, Buzet, Tolmin in Sv. Lucijo na Mostu.

Razven v tozadevnem pregledu navedenih razmerij, so dopustni v notranjem prometu časasno za poskus tudi pogovori z vsemi po stanju prog sploh izvršljivih razmerij, toda le ob prometno mrtvem času. Kakor prometno mrtvi časi veljajo ob delavnikih službene ure od 7. zvečer do 9. zjutraj, ter službene ure ob nedeljah in praznikih.

Govorilne zveze v teh ranmerjih pa se izvršujejo tudi izven prometnomrtvega časa,

ako se priglaja pogovore kakor nujne. Glede pristojbin, ki odpadajo na ta razmerja, bodo podeljevali telefonski uradi potrebna izvestja.

Iz finančnih krogov smo prejeli: „Edinost“ je priobčila par dopisov o imenovanju nadpaznika Teodara Michaljskega preglednikom. Dopisniki so se hudovali radi tega imenovanja in so očitali finančnemu ravnateljstvu, da se ne ravna po §§ 5, 6 in 70 finančnih predpisov od leta 1907. Ker pa v konkretnem slučaju ne gre za imenovanje efektivnim preglednikom, marveč le titularnim, je bilo sklicevanje na rečene §§ neumestno. Imenovanje se je izvršilo marveč na podlagi § 7. rečenih predpisov.

Znano je, da služijo pri finančni straži večim delom organi, ki si niso prisvojili višje naobrazbe in le malo jih je, ki so obiskovali srednje šole. K tem zadnjim pa spada ravno Michaljsky. Dopisnik je vpraševal, da-li je to posebna zasluga, da imenovanec že nad tri leta sedi v pisarni, kjer le prepisuje akte? G. dopisnik se moti, ako misli, da se v pisarni samo prepisuje in ravno o Michaljskem stoji dejstvo, da tudi koncipira, oziroma rešuje akte. Očita se mu tudi, da nima nikakih izpitov. S tem pa je dopisnik, ki od drugih zahteva poznavanje §§, pokazal, da jih sam ne pozna. Če bi n. pr. poznal priveska II. in III. k § 5, bi vedel, zakaj Michaljsky dosedaj ni mogel položiti izpitov! Premalo službenih let ima še.

In kakor rečeno: imenovanje je le titularno, nima Michaljsky od tega nobene materialne koristi, ni bil s tem imenovanjem nikdo prikrajšan, in ga je finančno ravnateljstvo, ne zato, ker je Nemeč, marveč ga je fin. ravnateljstvo le odlikovalo za zadovoljivo službovanje.

Tudi ni res, da Michaljsky pozna le svoj materini jezik in nekoliko francoščine, marveč zna tudi povsem zadostno slovensčino za ustmeno razumevanje, dočim se za pismeno poslovanje pridno izpopolnjuje s pomočjo posebnega učitelja. To dela že v lastnem interesu, ker se ob imenovanjih gleda tudi ne poznavanje deželnih jezikov. Nekdo, ki mu je resnica ljuba.

Slovensko gledališče. Vse, ki niso še podpisali pogodb, vabim, da to storijo čimprej. Kdor se ne bi še začasno pobrigal za to, mu bo pozneje najbrž onemogočeno vsako pogajanje, ker hočem te dni zaključiti to zadevo radi vaj in rednega zasedanja iger, pripravljenih za začetek sezone in tudi radi reda samega.

Tramvajski uslužbenci bodo imeli drevi ob 11.30 uri v gostilni Findinch zborovanje. Dnevni red: Poročilo odbora glede spomenice notranjega osebja in korakov, ki so bili napravljeni od strani potujočega osebja, da se uporabi konvencijo od 1. nov. 1910.

Razpisana služba. Na c. kr. trgovskem in pomorskem sodišču v Trstu je izpraznjeno mesto višjega pisarniškega predstojnika v IX. činovnem razredu. Prosilci za to mesto imajo vložiti redno opremljeno prošnjo v roku 4 tednov, dokazavši tudi poznanje deželnih jezikov.

Javna dražba na drž. kolodvoru. Dne 22. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši v skladišču c. kr. državne železnice v Trstu (campo marzio) javna dražba različnega ne odveztega blaga, kakor perilo, šivalni stroj, železnina, igrače itd.

Kupci so vabljeni s tem na obilno udeležbo. Natančnejše podatke daja skladiščni uradnik istotam med uradnimi urami.

Poroke, rojstva in umrljivost v Trstu. Od 6. do 12. avgusta se je v tržaški občini poročilo 34 parov. Rodilo se je 125 otrok, to je, 58 moških in 68 ženskih; od teh 19 nezakonskih. Umrla je 124 oseb in sicer 58 moških in 66 ženskih; od teh 58 izpod enega leta.

Egiptovski kedive v Trstu. Včeraj jutraj je z brzovlakom državne železnice ob 11.10 prišel v Trst ob najstrožjem inkognitu egiptovski kedive Abbas Hilmi paša. Ob 12. uri je z Lloydovim parnikom „Bohemia“ odpotoval v Aleksandrijo.

Tržaška mala kronika.

Otrok zgorel. G. I. Arhar, učitelj na tukajšnji pripravnici si je pod sv. Križem ob morski obali zgradil hišico iz lesa, kjer je bival med počitnicami s svojo rodino, soprogo in dvema otrokoma. V sredo ob 5. uri popoldne, medtem ko je bila soproga zunaj na polju, se je starejši sin kopal v morju, mlajši tri leta stari Bogdan je pa spal v hišici. Zunaj pred hišico je bil velik kamen, na katerem je rodina kuhala. V onem trenutku se je gredo pri ognju mleko. Bržkone je veter zanesel gorečo iskro poti leseni koči, ki je bila v nekoliko minutah v plamenu. Mali Bogdan je zgorel v koči. Našli so ga vsega poogljenežga. — Od druge strani nam pa poročajo, da je kočjo navlašč zažgal neki poljski čuvaj, ki so ga baje že aretirali.

Dva poskusa samomora. 56-letna Marija Romeo, stanujoča v ul. Caserma št. 14, je včeraj radi neozdravljive bolezni poskusila storiti konec svojemu življenju. Hotela se je zadušiti z ogljikovim kisikom. Njen sin jej je zabranil ta obupni čin. Poklicana je bila zdravniška postaja, ki jo je prepepeljala v bolnišnico.

Predsinocnjem ob 1. uri je 23-letni taktar Pavel Zitter iz Celovca skočil s pomola sv. Karla v morje. Pilot, dva finančna stražnika in dva nočna čuvaja so se morali dolgo boriti, predno so spravili na nabrežje nesrečnika, ki se ni dal rešiti. Tudi proti Trevesovim strežnikom se je upiral obupno. Slednjič so ga vendar prepeljali v opazovalnico, kjer je bil interniran že večkrat.

Nagla smrt. 46-letni zasebni uradnik Josip Fischkandl, stanujoč v ul. Tor. San Pietro 6, je včeraj ob 3. uri zjutraj umrl za kapjo. Zdravnik rešilne postaje je mogel konstatirati le smrt.

Rudolf König, star 45 let, uradnik specijalske družbe „Adriatica“, stanujoč v Poštini ulici št. 12, je bil sinoči na večerji pri neki rodbini v ul. Torre bianca št. 41. Ko se je po večerji vračal domov, mu je na stopnicah omenjene hiše prišlo slabo, začel je bruhati kri in je nekoliko trenutkov potem izdihnil. Pozvani zdravnik z rešilne postaje ni mogel drugega nego konstatirati smrt. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Juštu.

Odmev neizgode. V mestni bolnišnici je predsinocnjem umrl kmet Anton Kozlovič, ki se je, kakor smo poročali, pred par dnevi ranil pri neprevidni manipulaciji strelnega orožja.

Komu je bilo kolo ukradeno? V Komnu je bil neki Karl Godnik aretiran in kolo mu je bilo zaplenjeno, katero je nekeje v Trstu ukradel. Kolo ima št. 185158 in je vredno K 180. Lastnik lahko dvigne kolo pri okrajni sodnji v Komnu.

Tatinski kletar. V restavraciji ex-Berger je bil povodom neke slavnosti udinjen kakor kletar Ivan Delmaschio, star 35 let iz Vidma. Isti je sporazumljen z nekaterimi natakarij vkradel 197 znamk za pivo, kar odgovarja znesku K 39, 40. Poneverjen denar je zapil z drugimi natakarij vred. Bil je aretiran.

Nasilen neprimidprav. Friderik Russich, star 52 let, iz Trsta, natakar brez posla, stanujoč v ul. Madonnina 8, je oče treh otrok, od katerih se najmlajša hčerka nahaja v sirotišču sv. Josipa. Že tri leta je ločen od svoje žene in to radi njegovega skrajno grdega vedenja, ker se mu ne ljubi nič delati in bi se rajši dal vzdrževati od žene, ki je strežnica v bolnišnici. Večkrat je poskusil, da bi jo privabil k sebi nazaj. Poskusil je to ne ravno na najboljši način — naklestil jo je parkrat na javni ulici, pisal jej je grozilna pisma itd. Slednjič jo je minila potrepljivost in na njeno ovadbo je bil Russich aretiran.

Drzna uzmoviča. Kovač Anton Stasišek, ki stanuje v Tržiču, je šel včeraj po trgu Goldoni. Naenkrat sta se mu dva lopova postavila po boku in mu komodno vkradla uro z verižico. Nato sta ušla. Ali okradenec spremljen od redarja je tekel za njima. Kmalu sta bila tiča v pesti policije. Tatova sta 17-letni Just Cuccagna in 19-letni Alfred Smerdu, oba dninarja iz Trsta.

Kolera. Z včerajšnjim dnem je minul še isti dan, kar ni bil konstatiran v Trstu noben nov slučaj kolere. Na podlagi tega mora sedaj ministerstvo proglašiti Trst za mesto, prosto kolere.

Tudi v Bertokih se ni pripetil več noben nov slučaj. Obe Döckerjevi baraki sta že v rabi; ena služi za kolerozne, druga za zdrave internirane osebe. Včeraj sta dva bakteriologa, zdravnik sanitetnega oddelka tukajšnjega namestništva, pričela preiskovati, dejekte vseh Bertocanov. Preiskave se vrše v bakteriološkem laboratoriju novega poslopja pristaniškega kapitanata blizu svetilnika.

Iz vile Sartorio sta bile včeraj odpušteni Antonija Kozlan in Mihaela Kocijančič, ki sta bile pod zdravniškim nadzorstvom radi slučajev kolere v Bertokih. V vili Sartorio ostane še osem oseb.

Kakor poročajo z Dunaja, ni stanje na na kolero obolele delavke, o kateri smo včeraj poročali, ugodno, vendar ni brezupno. Izolirane osebe se počutijo dobro. Bakteriološke preiskave so povsem negativne.

Z Reke poročajo, da je v nedeljo s sumljivimi znaki obolela neka Rože Zurčič, stara 38 let, soproga poštnega uradnika. Vsled bakteriološke preiskave nje dejektiv so jo prenesli v bolnišnico za kužne bolezni in izolirali tudi devet oseb ki so prišle z njo v dotiko. Sicer je pa stanje obolele povoljno.

Iz Boršta nam poročajo, da se je včeraj popoldne na vlaku, ki odhaja iz Trsta ob 4.20 uri popoldne, pripetil sumljiv slučaj kolere. Voz so takoj odpeli in ga z vsemi osebami, ki so bili notri, odposlali nazaj v Trst na državni kolodvor, odkoder so vse omenjene osebe odposlali v Magdalensko bolnišnico.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gosp. dr. a Z. Tkalčić-a

ZAGREB

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Rad Vam potrdim, da sem dosegel z **ŽELEZNATIM KINAVINOM SERRAVALLO** (Vino di China Ferruginoso Serravallo) dobre uspehe v raznih slučajih malokrvnosti. Vaš izdelek ima poleg drugih prednosti pred drugimi železnatimi vini, tudi to, da se rado jemlje, ker ima okus prijetnega likerja.

ZAGREB, 5. marca 1910.

Dr. Z. TKALČIČ.

Absolventka

trgovskega tečaja

vešča slov. in nemške korespondence ter stenografije, strojepisja in laščine želi primerne službe.

Ponudbe pod „Lilija“ na Inzeratni oddelek „Edinosti“.

Vlastnem interesu

naj pošlje vsakdo bodisi mlad ali star svoj natančni naslov ter eno krono v znamkah

na Inzer. oddelek „Edinosti“ pod šifro „Novost“.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel na svoj račun dobroznano gostilno

„PRI FRANCU“

v Trstu, ul. Giosue Carducci 33.

Za dobro pijačo, kuhinjo in postrežbo skrbim in se toplo priporočam

JAKOB ORTAR.

„Caffé Goldoni“

Trst, Piazza Carlo Goldoni št. 2.
Pijače naravne in prve vrste. Časopisi in ilustracije. POSTREŽBA TOČNA.
Za obilen obisk se najtopleje priporočam
FRANJO MARINŠEK.

Splošno anonimno društvo za prevažanje

Via Ghega 3, Telefon 2487.

Shramba in prevažanje pohištva
Telefon 1220.

Razpošil. in shramba koutčkov
Telefon 2572.

Čiščenje in shramba preprog
Telefon 2573.

2015

Velika klobučarna

Klobuki iz klobučevine prvih tovarn.
Specijaliteta: trdi angleški klobuki.
Emporij kap za potovanje in za šport.

TRST
Corso št.
34.

223

Vsem : gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist družbi sv.
Cirila in Metoda I

583

Koledar in vreme. — Danes: Helena, cesarica. — Jutri: Ludovik I., sp.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 28° Cels. — Vreme včeraj: lepo, veter.

— Vremenska napoved za Primorsko: Semtertja oblačno, lokalne padavine, vroče, vztočni vetrovi.

Društvene vesti.

Pevci pev. društva „Trst“ priredijo v nedeljo, dne 20. t. m. izlet v Barkovlje „k rumeni hiši“. Zbirališče ob 3. in pol uri popoldne pred „Nar. domom“.

Slovensko akad. fer. društvo „Balkan“ jutri v soboto ob 8. in pol uri se vrši II. redni občni zbor. Točno ob 6. in pol uri odborova seja.

Škedenjski Sokol priredi, kakor že objavljeno, svoj prvi nastop dne 10. sept. Ujudno so naprosena bratska društva, da vzamejo to naznanilo v obzir. Sokolu je v obljubenem Škedenju prirejena važna naloga in potrebno je, da mu nudimo materijalne podpore za stanarino in nabavo orodja.

Pevsko društvo „Gaj“ v Banah priredi, kakor je bilo javljeno, svojo prvo veliko veselico dne 3. septembra t. l. na prostnem lepem velikem vrtu „Konsumnega društva“ v Banah. Program objavimo svoječasno. Toliko na znanje bratskim društvom.

Kolesarsko društvo „Balkan“ priredi v nedeljo izlet v Dutovlje ob 1. uri pop. Naproseni so vsi člani, da se udeležijo tega izleta.

Vesti iz Goriške.

Izgnan je bil, ker je prelomil izgon in ker je beračil, Luka Lasič iz Vrtojbe.

Obesil se je v podstrešju svoje hiše v Gradiški kmet Frankovič. Poprej je poslal svojo mater na polje.

Izpred sodnije. Posesnik Živec iz Černič je bil obtožen, da je zlorabil neko 13-letno deklico. Izgovarjal se je, da se mu je deklica sama ponujala. Obsojen pa je bil na pet mesecev ječe.

Avstro-ogrška banka otvori tu v kratkem svojo filijalko. Stavbišče v ta namen je že kupljeno pri šulferanjski šoli. Za trgovske kroge bo nova filijalka vsekakor velika pridobitev.

Porotne obravnave se bodo, po naredbi višjega sodišča v Trstu, vršile po štirikrat na leto, t. j. vsako sezono.

Prost Faidutti operiran. — Dr. Faidutti se je počutil več časa slabo. Bolezen se mu je naenkrat shujšala v sredo zvečer. — Zdravniki so spoznali, da ima vnetje slepega črevesa, za to so ga v naglici operirali. Operacijo je izvršil v novem sanatoriju dr. De Franceschi ob asistenci dr. Kürnerja in Pontonija. Pacient se počuti razmeroma dobro.

Nasilen revež. Mnogo v mestu poznajo onega reveža, ki je popolnoma brez nog in se vozi v malem voziku ter prosi miloščine. Vsak ima sočutje z revežem, ki se zove Alojz Rebec iz Dutovlj, in mož nabira lepe svote milodarov. Sem pa tja se pa navzije alkohola in na svojem vozičku razgraja in vpije. Tako je razgrajal po mestu tudi v sredo. Potrežljivost in ni obzirni redarjev niso pomagali in prisiljeni so bili ga aretirati. Moža spravijo po odgonu v Dutovlje.

Sokol iz Dobrovega daja s tem na znanje, da je veselica, ki se je imela vršiti v nedeljo dne 20. tekočega meseca, prenesena na poznejši čas. To radi nepričakovanih ovir.

Iz Škrbine. Podpisana pozivljata dopisnika „Edinosti“ od dne 11. avgusta t. l. št. 222, da se podpisše s polnim imenom in naj tudi imenuje onega uda tuk. Sokolskega oziroma bralnega društva, ki je na kakoršenkoli način govoril o družbi sv. C. in M. ! Že sedaj pa pritiskamo onemu dopisniku pečat obrekovalca.

Odbora Sokolskega in bralnega društva v Škrbini.

Vesti iz Istre.

Beda našega kmeta. Iz Črnikala občine dekanske.

Iz raznih krajev čitamo poročila o elementarnih nesrečah. Tudi po naši okolici je meseca junija silna toča, združena z viharjem in nalivom, napravila veliko škodo. Letos pa nas ta elementarna sila ni še posejela. Vendar pa nismo pri nas nič na boljsem, nego oni, po toči prizadeti. Silna suša vsled vročine in vsakdanje burje — že mesec dni nismo imeli dežja — je uničila vse pridelke, tako, da turščice ne bo niti za seme, fižola in krompirja le seme. Vinska trta je uničena že po trtni uši. A kar je novih vinogradov, je pa suša storilo svoje, tako — da bo ves pridelek uničen, če ne bo prav kmalu dežja. Vsem tem nesrečam se pridružuje še najhujša — davčni eksekutor, ki nam rubi živino, če jo je sploh našel. Kaj naj počne zapuščen kmet? Kje je torej iskati vzroka draginji?

In peto leto je, kar vlada pri nas suša. Veliko živine se je prodalo radi pomanjkanja krme, mnogi so morali prodati živino, da plačajo davke, tako, da mali posestniki bodo kmalu skoro ob vso živino. Čim pa se je to zgodilo, kako naj obdeluje kmet svojo zemljo? ! Zapuščati mora svojo dom in se seliti. Izkratka: stan malega kmeta

propada vedno bolj rad elementarnih in drugih nesreč.

Kje je iskati pomoči, kje rešitve? Vsi stanovi se organizujejo in tudi kmetijski stan bi moral združeno povdigniti svoj glas in zahtevati: 1) da država določi brezobrestna posojila v razbremenjenju dolgov; 2) da oprosti zemljiškega in hišnega davka vse one posestnike, ki nimajo dohodkov 1200 K, kakor so oproščeni drugi stanovi; 3) da se uvede starostno zavarovanje za vse kmetijske delavce in one posestnike, ki nimajo dohodkov 1200 K; 4) da se uvede splošno zavarovanje pridelkov proti elementarnim škodam.

Le po teh gospodarsko-socialnih reformah bi bil naš kmet ali kmetijski delavec siguren svojega plačila ter bi mu bilo zagotovljeno primerno življenje. Ob sedanjih krivičnih in nevarnih razmerah morata kmet in njegov delavec izgubiti vsako veselje do obdelovanja svoje zemlje. In zato se tudi res v veliki meri opušča obdelovanje zemlje in vsled tega postaja tudi vedno več draginja, ker razteje cene pridelkom. Če pojde to tako dalje, je nevarnost, da v doglednem času nastane — lakota.

Prosimo naše poslance, da na pristojnem mestu povzdignejo svoj glas, da se čim prej začne z rešilno akcijo z izvedenjem gori naštelih zahtev.

Druge slovenske dežele

Vipavska CMD priredi v nedeljo dne 20. avgusta t. l. v Vipavi „Pod skalo“, CM veselico z jako bogatim vspešdom. Da bo ista nudila vsakemu dovolj zabave in užitka, jamčijo priprave vipavskih narodnih dam in gospodov. Vabimo torej vse narodne Slovence in Slovence, da se te veselice gotovo udeležijo. — Okoliške podružnice C. M. družbe pa prosimo, da delujejo med svojimi člani za kolikor možno obilen obisk.

Kopališče Toplice-Dolenjsko. — V sredo dne 9. t. m. je priredil operni pevec g. J. Betteto z gg. Škerljem in Hoffnerjem koncert v kopališki dvorani kneza Auersperga na Toplicah z izbranim vspešdom. Koncert je nad vse pričakovanje dobro izpadel. Divili smo se močnemu glasu gosp. Betteta. Bil je res pravi umetniški užitek.

Letošnja kopališka sezija prekaša glede obiska vse dosedanje sezije. Kopališče je že več tednov prenapolnjeno gostov iz raznih krajev in še vedno prihajajo novi. — Če kdo čuti tganje, naj nikar ne odlašaj, ampak naj se takoj napoti v naše Toplice — ker gotovo je, da se povrne vesel in zadovoljen nazaj.

Razne vesti.

Slovenec našel v Ameriki premogovo žilo. Iz Homer City Pa, poročajo, da je slovenski rojak Fran Francak našel na svojem zemljišču premogovno žilo in da je že pričel z delom za odkritje premogovnika. Ustanovi družbo z imenom „Slovenic Coal Company“.

Vulkanski izbruh na Japonskem. — Na Japonskem je nenadoma izbruhnil vulkan Asama. Pri izbruhu se je ponesrečilo 34 oseb. Razbelfjena lava je presenetila dve družbi in sicer 17 inozemcev in 17 japonskih otrok, ki so napravili izlet na ognjenik.

TRATTORIA
„All' Antica Pompei“
Trst, Piazza Carlo Goldoni 4
Priporoča se slavnemu občinstvu. — Toč se izvrstno vino: teran, istrsko, furiansko in belo. Šeinfeldsko pivo. Domača kuhinja z raznovrstnimi miznimi in gorkimi jedili. — Za obilen obisk se toplo priporoča
FRANJO MARINŠEK.

Prodajaln. ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Dragotina Vekjeta)
Trst (nasproti prejšnje Corso št. 36)
Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in menja staro zlato in tudi srebro z novimi predmeti. — Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstne srebrnine, zlatanine, kakor tudi žepne ure
DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

GOSTILNA N. D. O.
v Trstu, ulica Carradori št. 18
ki jo sedaj vodi g. HENRIK KOSIČ je popolnoma na novo preurejena in po najmodernejšem slogu slikana. Točijo se različna pristna vina. Ob vsakem času se dobijo gorka in mrzla jedila.

MALI OGLASI
MALI OGLASI se računajo po 4 stol. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stol. Plača se takoj inšer. oddelku.

Dipl. učiteljica glasovirja se priporoča za lekcije. — Ponudbe pod „Marija“ na Edinost.

Iščem za mene prazno sobo, za sestro prazno sobo ali pa spavanje v družini. Ako mogoče s hrano do 24. avgusta. Ponudbe na Edinost pod „512 činovnik“.

Konjsko opravo in mali voziček se takoj kupi. Via Giulia št. 29, Plesničar. 1415

Zemljišče za železniškimi mostovi je na prodaj. — Naslov pove inšerati oddelcu „Edinosti“. 1409

Služba vratarja v „Narodnem domu“ je oddati. Ponudbe z natančnim popisom družinskih razmer, sposobnosti in neomadeževane preteklosti je nasloviti na upraviteljstvo hiše Tržske posojilnice. 1414

Stenografa sprejme s oktobrom t. l. odvetniška pisarna dr. Abram-a in dr. Rybač-a v Trstu. 1408

Išče se mizarkega delavca. — Belvedere št. 10. 1345

Anton Battig slikar in dekorater sob napisi in barvanja. - Valle di Rozzol št. 609. 1408

15-leten deček z dvoletno prakso v trgovini jestvin na deželi išče službo svoje stroke v mestu. Naslov pove Edinost. 1407

Odda se takoj meblirana soba v ulici Media 7. l. 1357

Urar Cato Squadrani v Trstu, ulica Sealinata št. 1. - Prodaja in popravlja ure po nizki ceni in z garancijo. Popravlja budilnice po K l-. 8869

Gostilničar Kulot, gostilna „Ai tre amici“ v Gorici, via Caserma 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim vinom. 1217

Zaloga tu- in inozem. vin, špirita likerjev in razprodaja na debelo in drobno

JAKOB PERHAUC
Trst, Via delle Acque št. 8, Trst
(Nasproti Caffè Centrale)
Velik izbor /rancoskega šampanjca, penecih desertnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux Burgunder, renskih vin, Mosella in Ohianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec, alivovec in brinjevec. Izdelki l. vrste, došli iz do tličnih krajev. Vaška naročba se takoj izvrši. Razprodaja se po povzajtu. Ceniški na zahtevu in franko.
Razprodaja od pol litra naprej. 263

Josip Semulič
TRST, ulica dell' Istituto št. 5
Priporoča slav. občinstvu **SVOJO PEKARNO** in **SLADUČIČARNO**, v kateri se dobi cel dan svež kruh in raznovrstne sladčice. Moka iz I. mlinov ter maslo. Likeri, vino in pivo v stekl.
Postrežba tudi na dom.

V novi trgovini
ul. Carlo Ghega 2 (bivša mirodilnica)
je dospela :: partija porcelanaste

Posode
po priložnostnih cenah. — Samo za malo dni!

Slovenci in Slovani

Kadar kupujete pri trdkah katere oglašajo v „Edinosti“, sklicujte se vedno na oglas v našem listu, ker fako bode znale dotične trdke, da pri našajo oglaš, ki jih uvrščajo v Edinosti, dobitek, in radi tega bodo uvrščale svoje oglašje tudi v bodoče v našem listu. Za to bodele bolje postreženi, zraven tega pa pomagajte s tem ma- : : terjalno listu „Edinost“ : :

= Novo pogrebno podjetje =

Trst, Corso št. 47 (vogal Piazza Carlo Goldoni). — Telefon št. 1402.
Zaloga oprave ulica della Tesa št. 31.

Podjetje je popolnoma preskrbljeno z vso najnovejšo elegantno opremo za vršitev pogrebv vseh razredov. - Vozovi z električno razsvetljavo. - Oprava mrtvaških sob, odrov itd. itd. po najnovejšem praktičnem sistemu.

Prodaja vse mrtvaške predmete, vence, za zarčence, birmance in druge slučaje.
Skladišče voščenic svet prve odlikovane voštarne gosp. J. Kopač-a v Gorici.

Zastopstva s prodajo vseh potrebnih mrtvaških predmetov:

J. MRZEK, **A. JAMŠEK** in **F. BERNETIČ,** **T. VITEZ,**
Opčina št. 170 tik sezanske ceste. pri glavni cesti pri Orehu Nabrežina, glavni trg pri cerkvi. (Noghere).

V najem se oddajo bicikli
Zaloga dvokoles

in šivalnih strojev rabljenih po zelo nizki ceni in tudi na obroke.

TRST, Via Scorzeria št. 12

V. Osvaldella 501

Ob nedeljah in praznikih odprto do 4. pop.

TEODOR KORN
Trst, ul. Miramar št. 65
Stavbeni in galanterijski klepar. — Pokrivač streh vsake vrste.
PREJEMAJO SE VSAKOVRSTNA DELA IN POPRAVE
PO NIZKIH CENAH.
:: Delo dobro in zjamčeno. ::
Telef. 25-26. □ Poslovodja: Franjo Jenko.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST
žgalnica kave
TELEFON 1743.
Najboljši vir za dobivanje pešene kave

Rihard Novak & Co
Pekarna in slaščičarna s prodajo moke
TRST — ULICA FARNETO ŠT. 13
Postrežba: točna.
CENE ZMERNE.

Hočete se prepričati?

Obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 — ulica Poste Nuove
(vogal Torrente) „Alla Città di Londra“

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kakor tudi raznih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). - Specialiteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

V žganjarni in sladličarni
vogal ul. Ghega

in trga vojašnice (blizu Nar. Doma in kavar. Fabris.
Bogat izbor najboljših vin in likerjev prvih tovarn naše države. — Izvrstne slaščice.
CENE ZMERNE.

Asti Spumante, Refošk, zagrebški Pe-linkovac in Sokol. Posebne vrste: Ruso po najzmernejših cenah.

CENIKE
JEDIL IN PIJAČ
za gostilne, restavracije in hotele v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku je založila v raznih oblikah in po zmerni ceni
tiskarna „Edinost“ v Trstu
:: ulica Giorgio Galatti 20. ::